

Ιανουάριος 2014

Περίληψη

Η συρρίκνωση στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να συνεχιστεί το τελευταίο τρίμηνο του 2013 και καθ' όλη τη διάρκεια του 2014, με ρυθμούς παρόμοιους με αυτούς που έχουν καταγραφεί το 2013. Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές) για το τέταρτο τρίμηνο του 2013 εκτιμάται στο -5,4%. Ως εκ τούτου η πρόβλεψη για ολόκληρο το 2013 διαμορφώνεται στο -5,5%.

Ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ το 2014 εκτιμάται στο -5,4%. Το πρώτο και δεύτερο τρίμηνο του 2014 το ΑΕΠ αναμένεται να συρρικνωθεί κατά 4,9%. Η ύφεση προβλέπεται να βαθύνει το δεύτερο μισό του 2014, αφού οι τάσεις σταθεροποίησης που καταγράφηκαν τους τελευταίους μήνες του 2013 δεν ήταν αρκετά ισχυρές, ούτε κάλυπταν ομοιόμορφα όλες τις πτυχές της οικονομίας. Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ το τρίτο και τέταρτο τρίμηνο του 2014 προβλέπεται στο -6,1% και -5,5%, αντίστοιχα.

Επί του παρόντος κίνδυνοι για βαθύτερη από την προβλεπόμενη ύφεση φαίνεται να επικρατούν, καθώς η αναδιάρθρωση συστημικών χρηματοοικονομικών οργανισμών είναι σε εξέλιξη και η εμπιστοσύνη στο τραπεζικό σύστημα είναι ακόμη ευάλωτη. Επιπρόσθετα, κίνδυνοι για βαθύτερη από την προβλεπόμενη ύφεση ενισχύονται από τα ψηλά επίπεδα ιδιωτικού χρέους σε μια περίοδο δυσμενών συνθηκών στην αγορά εργασίας και συρρίκνωσης των εισοδημάτων. Συγκεκριμένα, παράγοντες που ενδεχομένως να οδηγήσουν σε επιδείνωση της ύφεσης σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- Η παρατεταμένη περίοδος δυσμενών χρηματοπιστωτικών συνθηκών (έλλειψη ρευστότητας, πιστωτική συρρίκνωση, σχετικά ψηλά επιτόκια) μπορεί να επιφέρει μακροπρόθεσμες αρνητικές συνέπειες στις επενδύσεις, την απασχόληση και την ανάπτυξη και, ενδεχομένως, να οδηγήσει σε ψηλότερα από τα αναμενόμενα ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων.
- Μη αποτελεσματικοί χειρισμοί που αφορούν την άρση των περιοριστικών μέτρων στις συναλλαγές και τα μεγάλα προβληματικά δάνεια πιθανόν να κλονίσουν την εύθραυστη εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- Επιπρόσθετα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής (π.χ. μείωση κοινωνικών παροχών, επιδομάτων, μισθών, συντάξεων ή/και αύξηση φόρων) για επίτευξη δημοσιονομικών στόχων τα επόμενα τρίμηνα θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα και τη ζήτηση.
- Επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος (π.χ. στη Ρωσία ή την Ευρώπη) μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα στην Κύπρο, μέσω μειωμένης εξωτερικής ζήτησης.

Ωστόσο, αν συνεχιστούν οι τάσεις σταθεροποίησης/βελτίωσης σε διάφορους μακροοικονομικούς δείκτες η ύφεση, ιδιαίτερα το δεύτερο μισό του 2014, πιθανόν να είναι ηπιότερη απ' ό,τι προβλέπεται. Παράγοντες που ίσως να οδηγήσουν σε άμβλυνση της ύφεσης σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- Επενδύσεις που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την εκμετάλλευση του φυσικού αερίου (και γενικότερα την ενέργεια), καθώς και με τον τομέα του τουρισμού, δυνατόν να βοηθήσουν αρχικά στην ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης και, στη συνέχεια, τις δυνατότητες ανάκαμψης της οικονομίας.
- Η αποτελεσματική απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων μπορεί, επίσης, να μετριάσει σε κάποιο βαθμό τις συνέπειες της ύφεσης, μέσω αύξησης της απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας.
- Η συμφωνία φιλελευθεροποίησης των πτήσεων («ανοικτών αιθέρων») Κύπρου - Ρωσίας αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση των τουριστικών αφίξεων και να μειώσει την εποχικότητα του κυπριακού τουριστικού προϊόντος, με θετικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και απασχόληση.
- Βελτιωμένες προοπτικές ανάπτυξης στο Ηνωμένο Βασίλειο λειτουργούν θετικά στην πορεία των κυπριακών εξαγωγών, κυρίως μέσω του τουρισμού.

Βάσει των πιο πάνω προβλέψεων η συρρίκνωση στο πραγματικό ΑΕΠ για την περίοδο 2013-2014 εκτιμάται γύρω στο 11%, σε σύγκριση με 12,5% που προβλέπεται στο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής της Κύπρου. Ωστόσο, τα οικονομετρικά μοντέλα που χρησιμοποιούνται στο ΚΟΕ σε συνδυασμό με τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, *επί του παρόντος*, δεν παρέχουν ενδείξεις για αναχαίτιση της ύφεσης το 2015. Οι προβλέψεις που παρουσιάζονται είναι συνεπείς με αυτές στα τεύχη Ιουλίου και Οκτωβρίου, που δείχνουν ηπιότερη ύφεση το 2013 από την προβλεπόμενη στο πρόγραμμα της Κύπρου. Ταυτόχρονα, προβλέπεται χαμηλότερη ύφεση το 2014 από ό,τι προηγούμενως. Αυτό ενισχύει την άποψη ότι η ύφεση πιθανόν να είναι πιο παρατεταμένη, αφού ένα σημαντικό μέρος του κόστους προσαρμογής θα μετακυλιστεί όχι μόνο στο 2014 αλλά, ενδεχομένως, και στα επόμενα χρόνια.